

Фикҳ 185-дарс. Намознинг сифати (бешинчи мақола)

19:00 / 20.05.2022 4508

مَلَسَ وَهَيَّجَ هَلَلًا لِيَصِدَّ هَلَلًا لُوسَرًا نُأُهِنَّ هَلَلًا يَضَرُّ دُوعَسَمَ نَبِّ هَلَلًا دَبَّعَ نَع
هَلَلًا تُتَّيَّحُ لَهَا: أَوْخَا فِي وَهَلَلًا لِيَصِلَ طَسَوِي فِي سَلَجِ إِذْ لُوقِي نَاكَفَ: لَأَقُ هَايَ إِهْمَلَع
مَالَسَ لَهَا هُتَاكَ رَبَّ وَهَلَلًا مَحَرَّوِي بِنَالَا هَايَ أَكَيَّ لَعُمَالَسَ لَهَا تُتَابِيَّ طَلَاوُتَاوَلَّصَلَاو
هُدَبَّعَ أَدْمَحُمَّ نَأُ دَشَّوُ هَلَلًا لِيَهْلِلَ إِالَ نَأُ دَشَّوُ، نِيحَلَّ لِيَهْلِلَ دَابَّعَ يَلَعَوَا نِيَّ لَع
نَاكَ نِإَوِي هُدَّهَشَّتْ نَمُ غُرْفَي نِيحَضَّه نِيهْلَلِ طَسَوِي فِي نَاكَ نِإُمُتْ: لَأَقُ هَلُوسَرَّو
دَمَحَّ هَاوَرٍ مَلَسُيَّ مُتَّوُغَدَي نَأُ هَلَلًا لِيَأْشَأْمَ هُدَّهَشَّتْ دَعَبَ أَعَدَّ أَوْخَا فِي

Имом Аҳмад Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилган ҳадисда қуйидагилар айтилади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам у кишига ташаҳҳудни ўргатдилар. У зот намознинг ўртасида ўтирганда ҳам, охирида

Ўтирганда ҳам ўшани - «Ат-тахиййаату лиллааҳи вас-солаваату ват-тоййибату, ассалааму алайка аййухан-набиййу ва роҳматуллоҳи ва барокаатуҳу, ассалааму алайна ва алаа ибодиллааҳис-солиҳийн. Ашҳаду аллаа илааҳа илаллоҳу ва ашҳаду анна Муҳаммадан абдуҳу ва расулуҳу»ни айтар эдилар. Сўнгра, агар намознинг ўртасида бўлса, ташаҳҳуддан фориғ бўлганда турар эдилар. Агар охирида бўлса, ташаҳҳуддан кейин Аллоҳ хоҳлаганича дуо қилар, сўнгра салом берар эдилар».

Аҳмад ривоят қилган.

Аввалги икки рақъатдан кейинги рақъатларда Фотиҳани овозини чиқармай қироат қилади.

Пешин, аср, шом ва хуфтон намозларининг учинчи ва тўртинчи рақъатларида фақат Фотиҳа сураси қироат қилинади.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اذْكُرْ نِعْمَتَ اللّٰهِ الّٰتِيْ اٰتٰىكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا مِّنْ اُمَّةٍ مِّمَّنْ سَوَّاهُ لَكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسِىَ اللّٰهُ نِعْمَتَهٗ فَاخْتَلَفْتُمْ فِيْ طَرَفِيْهِ لَقَدْ اٰتٰىكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا اُمَّةً مُّسْلِمًا وَّ اَنْ تَكُوْنُوْا مِّنْ اُمَّةٍ مِّمَّنْ سَوَّاهُ لَكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسِىَ اللّٰهُ نِعْمَتَهٗ فَاخْتَلَفْتُمْ فِيْ طَرَفِيْهِ لَقَدْ اٰتٰىكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا اُمَّةً مُّسْلِمًا وَّ اَنْ تَكُوْنُوْا مِّنْ اُمَّةٍ مِّمَّنْ سَوَّاهُ لَكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسِىَ اللّٰهُ نِعْمَتَهٗ فَاخْتَلَفْتُمْ فِيْ طَرَفِيْهِ

Абу Қатода розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам пешин ва асрнинг аввалги икки рақъатида «**Фотиҳатул Китоб**» ва икки сурани, кейинги иккисида «**Фотиҳатул Китоб**»ни қироат қилар эдилар. Гоҳида бизга оятни эшиттириб қўяр эдилар. Биринчи рақъатида (қироатни) узоқ қилар, иккинчисида қисқа қилар эдилар. Бомдодда ҳам шундай қилар эдилар».

Икки шайх ривоят қилишган.

Агар тасбеҳ айтиб, сукут сақласа ҳам жоиз.

Яъни, учинчи, тўртинчи рақъатларда Фотиҳани қироат қилмасдан, тасбеҳ айтса ҳам намози дуруст бўлади.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اذْكُرْ نِعْمَتَ اللّٰهِ الّٰتِيْ اٰتٰىكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا مِّنْ اُمَّةٍ مِّمَّنْ سَوَّاهُ لَكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسِىَ اللّٰهُ نِعْمَتَهٗ فَاخْتَلَفْتُمْ فِيْ طَرَفِيْهِ لَقَدْ اٰتٰىكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا اُمَّةً مُّسْلِمًا وَّ اَنْ تَكُوْنُوْا مِّنْ اُمَّةٍ مِّمَّنْ سَوَّاهُ لَكُمْ اَنْ تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسِىَ اللّٰهُ نِعْمَتَهٗ فَاخْتَلَفْتُمْ فِيْ طَرَفِيْهِ

Ибн Абу Шайба Али ва Ибн Масъуд розияллоҳу анҳумодан шундай ривоят қилади:

«Аввалги икки ракъатда қироат қил. Кейинги икки ракъатда тасбеҳ айт».

Сўнгра худди аввалгига ўхшаб ўтиради ва ташаҳхуддан кейин Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга салавот айтади.

Яъни, худди биринчи қаъдада ўтирганга ўхшаб ўтиради. Ўша охирги ўтиришда ҳам биринчи ўтиришдаги ташаҳхуднинг худди ўзини ўқийди. Ташаҳхудни ўқиб бўлганидан кейин Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга салавот айтади.

لَوْ قِي مَلَسَ وَهِيَ لَعَلَّ لَيْلِي بِنِ الْبَنَاتِ أَقُوهُ نَعْلُ لِي ضَرَّةٌ عَرَبِيٌّ بَعْبُكَ نَعْلُ
لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ
لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ
لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ لَأَوْ مِيهَارِبِ لَعَلَّ لَيْلِي لَمْ يَلَمْ

Каъб ибн Ужра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намозда:

«Аллоҳумма солли ъалаа Муҳаммадин ва алаа аали Муҳаммадин, камаа соллайта ъалаа Иброҳийма ва аали Иброҳима. Ва баарик ъалаа Муҳаммадин ва аали Муҳаммадин, камаа баарокта ъалаа Иброҳийма ва аали Иброҳийма. Иннака ҳамиидун мажиид», дер эдилар».

Бешовлари ва Шофеъий ривоят қилишган. Лафз ўша кишиники.

Ташаҳхуддан кейин салавот айтиш суннатдир.

Салавотнинг сийғаси ҳам турли ҳадисларда турлича келган, ана ўшалардан бирини айтилса бўлади.

«Аллоҳумма солли ъалаа Муҳаммадин» – «Аллоҳим! Муҳаммад алайҳиссаломга Ўзингнинг зиёда раҳматларингни нозил қилгин».

«Ва алаа аали Муҳаммадин» – «Муҳаммаднинг оила аъзоларига ҳам».

«Камаа соллайта ъалаа Иброҳийма ва аали Иброҳима» – «Худди Иброҳимга ва Иброҳимнинг оила аъзоларига Ўз раҳматингни нозил қилганингдек».

«Ва баарик ъалаа Муҳаммадин ва аали Муҳаммадин» – «Муҳаммадга ва Муҳаммаднинг оила аъзоларига ўз баракангни нозил қил».

«Камаа баарокта ъалаа Иброҳийма ва аали Иброҳийма» – «Худди Иброҳимга ва Иброҳимнинг оила аъзоларига Ўз баракангни нозил қилганингдек».

«Иннака ҳамиидун мажиид» «Албатта, Сенинг Ўзинг мақталган, улуғланган Зотсан».

Кейин одамлардан сўрамайдиган нарсалар ила дуо қилади ва ўша ердаги одам ҳамда малакларни ният қилиб, ўнг ва чап тарафларига салом беради.

Намознинг ичидаги дуода одамлардан сўрайдиган нарсаларни тилаб дуо қилиш жоиз эмас, чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Муслим, Абу Довуд ва Аҳмад келтирган ривоятда: «Албатта, бу намозда одамларнинг каломидан ҳеч нарса мумкин эмас. У фақат тасбеҳ, такбир ва Қуръон қироатидан иборатдир», деганлар.

Бизда Пайғамбар алайҳиссаломга салавотдан кейин «Аллоҳуммағфирли» деб бошланадиган машҳур дуони ўқиш одатга айланган.

«Аллоҳим! Менга фалон нарсани ризқ қилиб бергин!», «Фистончини хотин қилиб бергин», каби дуолар ҳаромдир.

Намознинг ичидаги дуо албатта араб тилида бўлиши шартлигига барча фуқаҳолар иттифоқ қилганлар.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди